

บทที่ 5

บทสรุป

พุทธปรัชญามีทัศนะต่อธรรมชาติของมนุษย์ว่า โดยสภาพความเป็นจริงมนุษย์รวมอยู่ภายใต้กฎของไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อันหมายถึงความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และความเป็นสิ่งไม่ใช่ตัวตน พุทธปรัชญาจึงเสนอให้มนุษย์แสวงหาความสุขขั้นสูง คือ การเข้าถึงความหลุดพ้น หรือ นิพพาน อันเป็นภาวะที่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ พุทธปรัชญามีทัศนะต่อชีวิตและปัญหาของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยปัญญา ด้วยการดำเนินวิถีชีวิตตามทางสายกลาง โดยใช้หลักอริยสัจ หรือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา นอกจากนี้การดำเนินตามทางของมรรคต้องอาศัยปัจจัยชกจูง คือ จากบุคคลภายนอก และจากปัญญาของตนเอง ที่เรียกว่า หลักกัลยาณมิตร และ โยนิโสมนสิการ*

แฮร์มัน เฮสเส เป็นนักประพันธ์ชาวเยอรมันผู้มีความสามารถในการนำเสนอพุทธปรัชญาในงานนวนิยายของเขา นอกจากนี้ ชีวิต และสภาพแวดล้อมในวัย เด็กและ

---

* โยนิโสมนสิการ หมายถึง การทำในใจโดยแยบคาย กระทำไว้ในใจโดยอุบายอันแยบคาย การพิจารณาโดยแยบคาย คือพิจารณาเพื่อเข้าถึงความจริงโดยสืบค้นหาเหตุผลไปตามลำดับจนถึงต้นเหตุ แยกแยะองค์ประกอบจนมองเห็นตัวสภาวะและความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย หรือ ตรัสรองให้รู้จักสิ่งที่ดีที่ชั่ว ยังกุศลกรรมให้เกิดขึ้นโดยอุบายที่ชอบ ซึ่งจะมีให้เกิดอริชชาหรือตัณหา ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคิดใคร่ครวญอย่างแยบคายตามเหตุผลนั่นเอง

วัยหนุ่มของเฮส เสมือนอิทธิพลต่อการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาของเฮสเสด้วย ไม่ว่าจะ เป็น สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ปิตามารดา การศึกษา และประสบการณ์จากการ เดินทางเยือนดินแดนตะวันออก ต่างเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจ และเป็นสิ่งที่ประทับใจเฮสเส จนทำให้น่าสถานที่และ เรื่องราวตามตำนานตะวันออกอัน เกี่ยวกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือการนำหลักปรัชญาการเรีนรู้อชีวิต การแสวงหาทางดับทุกข์ การหลุดพ้นและเวียนว่าย ในห้วงแห่งสังสารวัฏมาไว้ในนวนิยาย 2 เรื่อง ดังที่ได้นำมาวิจ้ยในครั้งนี

การศึกษาวรรณกรรมในลักษณะการวิจารณ์ในแนวปรัชญานี้ นอกจากจะทำให้ เข้าใจวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้ศึกษาได้“ปัญญา” นำประสบการณ์ทางความคิด ของผู้ประพันธ์ ย้อนกลับมาคิด เรื่องชีวิตและธรรมชาติของมนุษย์

ในการศึกษานวนิยายที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา 2 เรื่องของเฮสเส คือเรื่องลิตธารณะ และสเดปเปนวูลฟ์ นี้ แม้ว่าจะมุ่งเสนอทางหลุดพ้น หรือนิพพาน ตามทัศนะของพุทธปรัชญา แต่ทว่า เฮสเสมีความชำนาญในการใช้ความงามของภาษา ที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อแสดงความลุ่มลึกทางปัญญาของเขา ตามทัศนะของพุทธปรัชญา โดยมีวิธีการนำเสนอแนวคิดที่ทำให้ เรื่องทั้งสองที่นำมาวิจ้ยนี้เกิดลักษณะเด่น ที่มีทั้ง ความแตกต่างและสอดคล้องคล้ายคลึงกัน ดังนี้คือ

- ความแตกต่าง :
- เรื่องลิตธารณะ เป็นการนำเสนอตัวอย่างการแสวงหาทางดับทุกข์ ของมนุษย์ด้วยตัวมนุษย์เอง ตามขั้นตอนของ อริยสัจ และ อริยมรรค
  - เรื่องสเดปเปนวูลฟ์ เป็นการนำเสนอตัวอย่างการแสวงหาทาง ดับทุกข์ของมนุษย์ ด้วยภาพลักษณ์ที่สมมุติให้ มนุษย์หลงวนอยู่ในห้วงแห่งสังสารวัฏ เพื่อ ต้องการบ่งชี้กฎธรรมชาติตามทัศนะของ พุทธปรัชญา คือกฎแห่งไตรลักษณ์

ความคล้ายคลึงและสอดคล้อง

: เรื่องสิทธิการละ และสเคปเปนวูลฟ์ เป็นการแสดงตัวอย่างลักษณะของ "กัลยาณมิตร" ตามทัศนะของพุทธปรัชญา ด้วยการสร้างตัวละครที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่กัน ในแต่ละเรื่องดังนี้

- ก. สิทธารถะ และ โควินทะ : คู่กัลยาณมิตรผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุข
- ข. สิทธารถะ และ กามลา : คู่กัลยาณมิตรผู้แนะนำชีวิตทางโลก
- ค. สิทธารถะ และ วาสู เทพ : คู่กัลยาณมิตรผู้แนะนำทางพ้นทุกข์และความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์และโลก
- ง. ฮัลเลอร์ และ แสร้มิน : คู่กัลยาณมิตร ผู้แนะนำชีวิตทางโลก
- จ. ฮัลเลอร์ และ พาโบล : คู่กัลยาณมิตรผู้แนะนำทางพ้นทุกข์ และความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์และโลก

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม เยอรมัน โดยนำมา เปรียบเทียบกับ พุทธปรัชญาของไทย โดยศึกษาถึงองค์ประกอบและแนวความคิดหลักในพุทธปรัชญา ประกอบกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบนวนิยายบางเรื่องที่ใช้กลวิธีนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาของ แสร้มิน เฮสเสนักเขียนนวนิยายผู้มีชื่อเสียงของเยอรมัน เฮสเสได้รับการนิยมนและยกย่องจากอนุชนรุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง สังเกตได้จาก งานนวนิยายของเฮสเสได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอินเดีย ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทย และยังได้รับความนิยมและความสนใจจากผู้อ่านแห่งยุคสมัยศตวรรษที่ 20 นี้เสมอมา

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่า เฮสเส ได้ใช้กลวิธีการประพันธ์ ที่แยบยลทั้งในนวนิยาย สิทธารถะ และ สเคปเปนวูลฟ์ กล่าวคือ ทั้งสองเรื่องต่างก็เป็นนวนิยายที่ได้รับการจัดวางโครงเรื่องให้นำเสนอแนวคิดพุทธปรัชญาด้วยวิธีการที่ลุ่มลึก และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในทำนองเดียวกัน เฮสเส ได้เสนอกลวิธีที่แตกต่างด้วยลีลาการประพันธ์ที่ไม่เหมือนนักประพันธ์ผู้อื่นที่มุ่งเสนอแนวคิดพุทธปรัชญาออกมาตรง ๆ แต่ทว่า เฮสเส มีลีลาที่สละสลวย ใช้ภาษาสวยงามในเรื่องสิทธิการละ และลีลาที่นำทศวง เสนออารมณ์เลื่อนลอยและวอกวนในเรื่อง

สเตป เปนวูลฟ์ ทั้งนี้เฮส เสมิวัดอุประสงค์ต่อการเขียนนวนิยายสองเรื่องแตกต่างกัน กล่าวคือ ในเรื่องสิทธิธารณะ เฮส เสมิวัดความฝักใจเกี่ยวกับพุทธประวัติและมีความประทับใจต่อจริยาวัตร อันน่าเลื่อมใส ของพระพุทธองค์ ประกอบกับการที่เฮส เสมิวัดแสดงหลักอริยสัจ อันเป็นหลัก ทางปัญญาที่ชี้้นำการแก้ปัญหาด้วยเหตุด้วยผลต่อเนื่องกัน และเป็นระบบ ในขณะที่เฮส เสมิวัดเขียนนวนิยายเรื่อง สเตป เปนวูลฟ์ขึ้นเพื่อเสนอภาพ "โรคร้าย" ของตัวละคร โดยมุ่งหวัง ว่าผู้อ่านจะเข้าใจโรคร้ายในตัวผู้อ่านเองได้บ้าง กฎไตรลักษณ์ซึ่งเป็นลักษณะทางธรรมชาติ และของโลก จึงเป็นแนวคิดหลักในเรื่องสเตป เปนวูลฟ์ การนำเสนอแนวคิด เรื่องไตรลักษณ์ จึงชี้ให้เห็นลักษณะที่ชีวิตหมุนวนได้ 3 ลักษณะ คือ ความไม่แท้เที่ยง ความเป็นทุกข์ และ ความไม่ใช้ของตน คือ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตานั้นเอง

สำหรับผู้ที่สนใจงานนวนิยายของเฮส เสมิวัด แต่ไม่สามารถศึกษาในฉบับภาษาเยอรมัน เดิม ได้ สามารถที่จะศึกษาได้จากฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ซึ่งใช้ภาษาและลีลาที่ สอดคล้องกับสำนวนภาษาเยอรมันของเดิม เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้เป็นที่น่าสนใจ อย่างหนึ่งได้ว่า ควรจะมีการริเริ่มแปลนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง ในการวิจัยฉบับนี้จากต้นฉบับเดิม และตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทยบ้าง ดังแบบอย่างการเผยแพร่ฉบับแปลจากภาษาอังกฤษเป็น ภาษาไทย ดังปรากฏในตลาดหนังสือของเมืองไทยโดยทั่วไป เพื่อให้คุณค่าทางแนวคิด ภาษา และรสของวรรณกรรมอัน เป็น เนื้อแท้ของงานวรรณศิลป์ที่มีลักษณะ เฉพาะตัวของ เฮส เสมิวัดได้รับการ ถ่ายทอดที่จะก่อให้เกิดปัญหาพหุวัฒนธรรมระหว่างภาษาและวัฒนธรรมน้อยที่สุด

การแสดงทัศนะและแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับพุทธปรัชญาในงานนวนิยายของ เฮส เสมิวัด ครั้งนี้ ผู้วิจัยมี เป้าประสงค์ที่จะเสนอแนวทาง หรือชี้แนะประเด็นปัญหาใหม่ในการศึกษาค้นคว้า งานนวนิยายตะวันตก กับพุทธปรัชญาอัน เป็นปรัชญาทางตะวันออกในหัวข้ออื่น ๆ อันจะเป็น ประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดี เปรียบ เทียบที่มีความลึกซึ้งทางวรรณศิลป์ และมีความลุ่มลึกทาง ปัญญาให้มากยิ่งขึ้นต่อไป